

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: motie en initiatiefvoorstel, wat is het verschil?

Verskil in grondslag

De vorige Nieuwsbrief ging ook al over de motie, maar toen in relatie tot het amendement.

Omdat er de nodige vragen over werden gesteld, is deze Nieuwsbrief een “soort van” deel 2.

Maar dan gericht op de verbanden tussen de motie en het initiatiefvoorstel.

Laatstgenoemd instrument heeft zijn basis in de Gemeentewet (artikel 147 lid 1), de motie ontbeert elke wettelijke grondslag.

Dit betekent dat het een gemeenteraad vrij staat om het gebruik van moties in de raadzaal uit te bannen of te beperken. Het recht van initiatief daarentegen is onvervreemdbaar, want verankerd in de wet.

Korte terugblik: waarom en waartoe?

Voor 7 maart 2002 werd het motie-instrument zeer spaarzaam ingezet in raadsvergaderingen.

Slechts enkele gemeenteraden hadden het in hun RvO opgenomen.

Het recht van initiatief bestond wel, maar uitsluitend in de Tweede Kamer: een kamerlid had (en heeft) het recht om aan de Tweede Kamer een voorstel van wet in te dienen.

Daarbij “passeert” dat kamerlid de regering. Het is immers gebruik dat voorstellen van wet worden voorbereid door het vakdepartement, en via de minister(raad) aan de Tweede Kamer in zijn hoedanigheid van medewetgever worden aangeboden.

Met de invoering van het dualisme in 2002 werd het recht van initiatief ook opengesteld voor alle leden van alle gemeenteraden. Een jaar later, toen de provinciebesturen dual gingen, kregen statenleden dat recht ook.

Past goed in de gedachtegang die destijds leidde tot afschaffing van monisme en invoering van dualisme:

- koppel raad en college los,
- geef elk orgaan zijn eigen bevoegdheden,
- maar laat de raad en zijn leden vooral niet (te) afhankelijk worden van wat het college in de raad wil brengen.

De loskoppeling van raad en college (ook wel aangeduid als “ontvlechting”) heeft als “bijvangst” bewerkstelligd dat de motie als instrument een grote vlucht heeft genomen.

Ondanks het ontberen van een wettelijke grondslag is het niet meer weg te denken. Met een motie “bedrijf je politiek”.

Initiatiefvoorstel: wanneer (niet)?

Het is niet zo dat een initiatiefvoorstel over elk denkbaar onderwerp kan gaan. Dat zou immers miskennen dat er binnen het gemeentebestuur een wettelijk vastgelegde verdeling van bevoegdheden is, tussen raad, college en burgemeester.

Artikel 147a lid 1 Gemeentewet begrenst de reikwijdte van het initiatiefvoorstel als volgt: *“Een lid van de raad kan een voorstel voor een verordening of een ander voorstel ter behandeling in de raad indienen”*.

Wat onder “verordening” wordt verstaan is helder en duidelijk. Maar wat betekenen de woorden “of een ander voorstel”?

Geven die woorden het raadslid de ultieme vrijheid om een door hem/haar in te dienen initiatiefvoorstel te laten “inbreken” in de bevoegdheid van college of burgemeester? Als dat zo zou zijn, dan zou een raadslid met een initiatiefvoorstel de raad ertoe kunnen bewegen om een last onder dwangsom in te trekken die het college vorige week verzond. Of de raad zou worden voorgesteld tot het vaststellen van een noodverordening omdat de burgemeester daar wat terughoudend in is.

Het mag duidelijk zijn dat dit niet de bedoeling van het initiatiefvoorstel is. Bedoeling is dat de raad vanuit zijn eigen midden (een of enkele raadsleden) een voorstel ter besluitvorming krijgt voorgelegd binnen zijn eigen bevoegdheidsfeer. Bijvoorbeeld het wijzigen van de subsidieverordening. Of het aanpassen van de APV teneinde te bereiken dat er vuurwerkvrije zones in de gemeente komen. Het zou daarom mooi zijn als een initiatiefvoorstel de betreffende wettelijke bevoegdheid van de raad met zoveel woorden noemt, inclusief vermelding van wetsartikel.

Verskil in (rechts)gevolg na raadsbesluit

Het mooie van een door de raad aangenomen initiatiefvoorstel is, dat het vervolgens op de verplichte weg van het college ligt om er uitvoering aan te geven. Dat is hét verschil met een door de raad aangenomen motie: bij het ongeschreven recht hieromtrent hoort onlosmakelijk dat het college een door de raad aangenomen motie naast zich neer kan leggen. Dat is een keuze van het college zonder enig juridisch gevolg. Als er al gevolgen zijn, liggen die op het politieke vlak.

Het college bij motie opdragen om een wijziging van de APV voor te bereiden teneinde te bereiken dat er vuurwerkvrije zones in de gemeente komen, wil niet zeggen dat er een dergelijk voorstel zál komen. Daartegenover staat dat een door de raad aangenomen initiatiefvoorstel om dit doel te bereiken wél tot het beoogde doel leidt: er komen vuurwerkvrije zones omdat dit (door de raad) in de APV is vastgelegd. Vergeet overigens niet, om het college gelegenheid te geven om “iets te vinden” van dit initiatiefvoorstel, in verband met het bepaalde in artikel 147a lid 4 Gemeentewet!

Resumerend

Een motie is veel bekender en geliefder. Ook ligt het prettiger in het gehoor. Toch kan het veel effectiever zijn om wat vaker het instrument van het initiatiefrecht uit de instrumentenkist van het raadslid te (doen) halen!

Uitsmijter

Tot slot, ter overdenking en wellicht verwarrend: omdat een motie niet bij wet is begrensd, kan het ook worden gebruikt als aanvlieginstrument om de raad een op uitvoering gericht besluit te laten nemen....uiteindelijk vormt het dictum het raadsbesluit!